

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

Друга Секція

«Шарко проти України»

(заява № 72686/01)

РІШЕННЯ

Страсбург

19 квітня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у статті 44 §2 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Шарко проти України»

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. Коста, *Голова*,

п. І. Кабрал Баррето,

п. Р. Тюрмен,

п. В. Буткевич,

п. М. Угрехелідзе,

п. Фура-Сендстрьом,

п. Д. Йочене, *судді*,

та пані С. Долле, *Секретар Секції*,

після обговорення в нарадчій кімнаті 23 березня 2005 року

вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою № 72686/01, поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі — Конвенція) громадянином України Георгієм Олексійовичем Шарком (далі — заявник) 30 грудня 2000 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був спочатку представлений Уповноваженим — пані Валерією Лутковською, а згодом її наступницею — пані Зоряною Бортновською.

3. Скарга заявника за статтею 6 § 1 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції була комунікована 9 травня 2003 року. Того ж дня Суд вирішив, що може бути застосовано статтю 29 § 3 Конвенції і прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

4. І заявник, і Уряд подали свої зауваження щодо суті (Правило 54-А Регламенту Суду).

ФАКТИ

5. Заявник, громадянин України, який народився 1939 року та постійно проживає у м. Донецьку.

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

6. Факти справи, надані сторонами, можуть бути викладені таким чином.

A. Провадження щодо регресних виплат

7. 23 травня 1987 року заявник постраждав від нещасного випадку на шахті, яка входить до складу Державного відкритого акціонерного товариства «Трест Донецькшахтобуд» № 6 (далі — ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд»). 26 серпня 1987 року медична експертна комісія визнала заявника інвалідом 3 групи. 3 1987 року по вересень 1996 року заявник отримував відшкодування шкоди, яка була завдана втратою заробітку, від ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд».

8. У вересні 1996 року ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд» припинив сплачувати на користь заявника регресні виплати.

9. У квітні 1998 року заявник звернувся з позовом до Ворошилівського районного суду м. Донецька проти ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд» про

стягнення заборгованості щодо невиплати відшкодування шкоди, яка була завдана втратою заробітку.

10. 25 січня 1999 року Ворошилівський районний суд м. Донецька частково задовольнив вимоги заявника. Суд зобов'язав ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд» сплатити на користь заявника 3496,03 грн компенсації за матеріальну шкоду. 18 лютого 1999 року Донецький обласний суд частково скасував це рішення в частині суми компенсації та направив справу на новий розгляд.

11. Скарги заявника про перегляд рішення у порядку нагляду до голови Донецького обласного суду та до Верховного Суду України 1 квітня 1999 року та 26 вересня 2000 року були відхилені, як необґрунтовані.

12. 1 липня 1999 року Ворошилівський районний суд м. Донецька задовольнив скаргу заявника. Суд також зобов'язав ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд» сплатити заявнику 7336,22 грн заборгованості з платежів щодо відшкодування шкоди, завданої втратою заробітку.

13. Пізніше заявник звернувся із позовом до Куйбишевського районного суду м. Донецька проти ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд» про стягнення заборгованості із відшкодування шкоди у зв'язку з ушкодженням здоров'я за період з 1 червня 1999 року до 1 грудня 2000 року. 16 травня 2001 року суд присудив заявнику 5962,22 грн.

14. 1 листопада 1999 року заявник отримав 25 грн відповідно до рішення суду від 1 липня 1999 року.

15. 7 лютого 2000 року Донецьке обласне управління юстиції повідомило заявника, що в межах виконавчого провадження та проведення аукціону щодо продажу майна не було виявлено порушення закону Ворошилівським відділом Державної виконавчої служби.

16. У березні 2000 року Ворошилівський відділ Державної виконавчої служби повідомив заявника про те, що рішення не може бути виконане у повному обсязі у зв'язку з відсутністю коштів та великою сумою заборгованості — 800,000 грн з заробітної плати та одноразової допомоги.

17. 27 квітня 2000 року Донецька міська рада у відповідь на скаргу заявника повідомила його, що не було знайдено порушення закону під час виконання рішення та під час реалізації майна відповідача.

18. 16 травня та 27 червня 2001 року Куйбишевський районний суд м. Донецька присудив заявнику 5962,22 грн² та 714,15 грн³ компенсації за невиплату регресних виплат у період з 1 липня по січень 2001 року.

19. Вищезазначені рішення надійшли на виконання до Куйбишевського районного суду м. Донецька 5 червня та 27 серпня 2001 року. Цього ж дня було розпочато виконавче провадження.

20. Протягом 1999-2000 років рішення Ворошилівського районного суду від 1 липня 1999 року було частково виконане: у 1999 році заявник отримав 413 грн, у 2000 році — 476 грн, у 2001 році — 1560 грн та 2403,85 грн і у 2002 році — 2514 грн.

21. Відповідно до платіжного доручення № 247 від 15 липня 2003 року заявник отримав залишок заборгованості у сумі 6645,74 грн.

22. 16 липня 2003 року Державна виконавча служба закінчила виконавче провадження щодо виконавчих листів Куйбишевського районного суду відповідно до рішень від 16 травня та 27 червня 2001 року (714,15 грн та 5962,22 грн) та виконання виконавчого листа Ворошилівського районного суду м. Донецька від 1 червня 1999 року (7336,22 грн) з огляду на повне виконання зазначених рішень, винесених на користь заявника. Виконавче провадження щодо виконання рішення від 1 липня 1999 року було закінчене 16 липня 2003 року у зв'язку з виплатою

суми в повному обсязі у 2002 році (дата не встановлена). Рішення від 16 липня та 27 червня 2001 року були виконані лише 16 липня 2003 року.

23. 15 жовтня 2003 року Донецьке обласне управління юстиції повідомило заявника, що його скарга щодо неспроможності виконати Державною виконавчою службою рішення від 1 липня 1999 року та сплатити йому 413 грн. є необґрунтованою.

В. Скарги заявника щодо позбавлення його права власності

24. Заявник наполягав на тому, що 7 липня 1998 року він був виселений з кімнати гуртожитку ДВАТ «Трест Донецькшахтобуд». Заявник перебував у черзі на отримання державного житла, проте не був ним забезпечений.

С. Вклад заявника у Ощадному банку

25. Заявник зазначив, що він мав вклад у розмірі 11 395,65 грн у Ощадному банку. Заявник стверджував, що після того, як у 1991 році Україна стала незалежною, він втратив свій вклад.

ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

26. Відповідне національне законодавство та практика викладені у рішеннях «Ромашов проти України» (№ 67534/01, §§ 16-18, 27 липня 2004 року) та «Дубенко проти України» (№ 74221/01, §§ 21-23, 11 січня 2005 року).

ПРАВО

I. Прийнятність скарг заявника

A. Скарги заявника щодо виконавчого провадження за ст. 2 § 1 Конвенції

27. Заявник скаржився на те, що право на життя було порушено невиконанням рішень, винесених на його користь. Він посилався на ст. 2 § 1 Конвенції, яка гарантує:

«Право кожного на життя охороняється законом».

28. Однак Суд нагадує свою прецедентну практику в тому сенсі, що ні ст. 2, ні інші положення Конвенції не можуть тлумачитись як такі, що гарантують право особи на володіння будь-яким рівнем життя (див. рішення від 20.04.1999 року у справі «Василевський проти Польщі», заява № 32734/96). Більше того, заявником не було доведено, що він настільки постраждав від такої бідності, що це завдало ризику його життю.

29. З цього випливає, що ця скарга є несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції та має бути відхилена відповідно до ст. 35 §§ 3 та 4 Конвенції.

B. Скарги заявника щодо його виселення

30. Заявник також скаржився на виселення його з кімнати гуртожитку, яку він займав. Він не посилався на жодне з положень Конвенції.

31. Однак Суд встановив, що заявник не скаржився з цього приводу до національних судів. Заявник не вичерпав національних засобів захисту,

доступних за національним законодавством, як це вимагається ст. 35 § 1 Конвенції. З цього випливає, що скарга має бути відхилена відповідно до ст. 35 §§ 1 та 4 Конвенції.

С. Скарги щодо неможливості повернути збереження

32. Скарги заявника стосувались його твердження щодо неможливості повернути його проіндексовані вклади в Ощадний банк України, про їх втрату та в результаті відмову національних судів присудити йому повернення вкладів. Він стверджував, що було порушено ст. 1 Протоколу 1 Конвенції, яка гарантує таке:

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

33. Суд нагадує, що він раніше вирішував, що повернення проіндексованого вкладу не є питанням, яке захищається Протоколом та, відповідно, знаходиться поза юрисдикцією Суду *ratione materiae* (див. рішення від 2 липня 2002 року у справі «Гайдук та інші проти України», заява № 45526/99). Суд не знаходить підстав відрізнити цю справу від попередніх рішень. З цього випливає, що ця частина скарги є несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції у світлі ст. 35 § 4 та має бути відхилена відповідно до ст. 35 § 4.

34. Оскільки заявник стверджує, що він повністю втратив свої заощадження, Суд не знаходить будь-яких доказів у матеріалах справи для обґрунтування цієї скарги. Це означає, що ця частина скарги має бути відхилена як явно необґрунтована відповідно до ст. 35 §§ 3 та 4 Конвенції.

Д. Попередні зауваження Уряду щодо статусу жертви заявника та вичерпання національних засобів захисту у зв'язку з виконанням рішення (стаття 6 § 1)

35. Уряд зазначав, що заявник не може більше вважатися жертвою порушення його прав, передбачених Конвенцією, як випливає зі ст. 34, оскільки всі рішення у його справі були виконані. Більше того, заявник не повною мірою використав можливість подати позов проти Державної виконавчої служби за затримку у виконанні рішення, а отже, не вичерпав національні засоби захисту, як це вимагається ст. 35 § 1 Конвенції.

36. Заявник оскаржував ці аргументи.

37. Суд нагадав про такі ж самі питання, які вже розглядалися та були відхилені у попередніх справах (див. «Войтенко проти України», заява № 18966/02, рішення від 29 червня 2004 року, § 35, «Шмалько проти України», заява № 60750/00, рішення від 20 липня 2004 року § 34). Суд не знаходить підстав для іншого висновку у цій справі. Відповідно, Суд відхиляє попередні зауваження Уряду.

38. Суд у світлі доводів сторін вважає, що скарга заявника за ст. 6 § 1 Конвенції піднімає серйозні питання факту та права відповідно до Конвенції, дотримання яких вимагає розгляду їх по суті. Суд не знаходить підстав для визнання цієї скарги неприйнятною.

II. Щодо стверджуваного порушення ст. 6 § 1 Конвенції

39. Суд нагадує, що ст. 6 § 1 забезпечує право на виконання рішення, яке вступило в законну силу, без надмірних затримок (див. вище зазначене рішення у справі «Шмалько проти України»). Суд зазначає, що затримка у виконанні рішення не повинна бути такою, що порушує сутність права, яке захищається ст. 6 § 1 Конвенції (див. «Імобіляре Сафі проти Італії» (СС), заява № 22774/93, § 74, ЄСПЛ 1999Л/). У цій справі заявник не мав бути позбавлений можливості отримати вигоду згідно з рішеннями, винесеними на його користь, яка була дуже важливою для нього з огляду на його непрацездатність на підставі стверджуваного державою складного фінансового становища.

40. Суд зазначає, що було три рішення, винесених на користь заявника, які залишались невиконаними протягом довгого періоду часу (від двох до чотирьох років). Рішення Ворошилівського районного суду м. Донецьк від 1 липня 1999 року та рішення від 16 травня та 27 червня 2001 року Куйбишевського районного суду залишались частково невиконаними до 16 липня 2003 року, коли повна сума не була виплачена заявнику. Суд також зазначає, що не дивлячись на той факт, що борг виплачувався заявнику частинами, значна частина заборгованості була повністю виплачена заявнику лише після направлення заяви на комунікацію з Урядом.

41. Суд вважає також, що неспроможністю виконати рішення більше 4 років (щодо рішення від 1 липня 1999 року, яке було виконане лише 16 липня 2003 року), виконанням більше 2 років (щодо рішень від 16 травня та 27 червня 2001 року, які були виконані лише 16 липня 2003 року) та затримкою виплат заявнику за його великої потреби регресних виплат влада позбавила положення ст. 6 § 1 Конвенції їх сенсу.

42. Відповідно, у цій справі було порушення ст. 6 § 1 Конвенції.

3. Застосування статті 41 Конвенції

43. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє зако-нодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода та судові витрати

44. Заявник, який не мав представника у Суді, просив відшкодувати матеріальну шкоду у розмірі, пов'язаному з сумою, належною йому відповідно до рішень національних судів, та моральну шкоду у розмірі 100 000 грн (18 300 євро).

45. Уряд не погодився з вимогами заявника. Він стверджував, що вони були безпідставними та надмірними.

46. Суд вважає, що вимоги заявника є надмірними. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику загальну суму у розмірі 2000 євро за всі його скарги та витрати у судовому провадженні.

B. Пеня

47. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ, СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною за ст. 6 § 1 Конвенції та непринятною іншу частину заяви;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення ст. 6 § 1 Конвенції;
3. *Вирішує*, що:
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику суму, що складає 2000 євро (дві тисячі євро), плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;
 - (б) валюта платежу має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;
 - (с) у випадку несплати чи несвоєчасної сплати державою-відповідачем належної заявни-кові суми, на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.
4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 11 січня 2005 року відповідно до правила 77 §§ 2 та 3 Регламенту Суду.

С. ДОЛЛЄ
Секретар Секції

Ж.-П. КОСТА
Голова Секції